

LANDSTINGET BLEKINGE

Primärvårdsförvaltningen
Primärvårdens stab
RosMarie Nilsson

2017-06-05

Ärendenummer: 2017/00785
Dokumentnummer: 2017/00785-3

Till nämnden får primärvård och folktandvård

Organisationsöversyn; en vårdcentral per kommun samt filialmottagningar

Sammanfattning

En vårdenhet avser en organisatorisk enhet som har tecknat avtal om att ingå i Hälsoval Blekinge, vanligtvis en vårdcentral. En mottagningsverksamhet som bedrivs lokalmässigt utanför vårdenhetens lokaler och som erbjuder ett begränsat utbud av vårdtjänster benämns filialmottagning. Skäl att etablera en filialmottagning kan till exempel vara att förbättra vårdutbudet. Den offentliga primärvården i Landstinget Blekinge har idag tolv vårdcentraler och två filialmottagningar. Genom att ombilda vårdcentraler till filialmottagning möjliggörs flexiblere öppettider och bemanning samt eventuellt minskat beroende av inhyrd personal. Vilka konsekvenser det till exempel skulle få på listningstal, rekrytering av personal till befintlig vårdcentral samt möjlighet att utbilda ST-läkare är oklart. Bedömningen är att nedan beskrivna risker och konsekvenser inte anses motivera ett beslut att omvandla befintliga vårdcentraler till filialer.

Bakgrund och ärendebeskrivning

Förvaltningschefen för primärvård fick vid nämndens möte den 26 april 2017 i uppdrag att till nämndens möte i juni inkomma med förslag på en organisationsöversyn med besparingseffekt och konsekvensanalys innebärande att det i varje kommun i Blekinge skulle finnas endast en offentligt driven vårdcentral och övriga idag verksamma offentligt drivna vårdcentraler omvandlas till filialer.

I den offentliga primärvården, Landstinget Blekinge, ingår idag tolv vårdcentraler fördelade kommunvis med sex vårdcentraler i Karlskrona, två i Ronneby, två i Karlshamn samt en vårdcentral i vardera Sölvesborgs och Olofströms kommun. Dessutom finns två filialmottagningar, en är del av Kallinge vårdcentral och belägen i Bräkne-Hoby samt en tillhörande Samaritens vårdcentral med placering i Mörrum.

De krav som ska uppfyllas för att bedriva och ackreditera en vårdcentral i Blekinge beskrivs i *Regelbok och uppdragsbeskrivning för Hälsoval*. Regelboken som fastställs av Landstingsfullmäktige, revideras årligen.

En filialmottagning beskrivs som en underavdelning till en vårdenhet/vårdcentral. Denna bedrivs lokalmässigt utanför vårdenhetens lokaler och innefattar inte hela primärvårdsåtagandet utan erbjuder ett begränsat utbud av vårdtjänster. Anledning att etablera en filialmottagning kan skifta, till exempel kan förbättring av vårdutbudet och omhändertagande i områden med långt avstånd till närmaste vårdenhet. Beslut om filialmottagning fattas av landstinget efter inkommen ansökan.

Regelbok och uppdragsbeskrivning för Hälsoval Blekinge 2017

I *Regelbok och uppdragsbeskrivning för Hälsoval 2017* står följande angående vårdenhet respektive filialmottagning;

Med vårdenhet[...] avses en organisatorisk enhet som har tecknat avtal om att ingå i Hälsoval Blekinge. En vårdenhet kan vara identisk med en vårdcentral eller en familjeläkarverksamhet, om dessa verksamheter innefattar hela primärvårdsåtagandet. Men en vårdenhet kan även vara en funktionellt sammanhållen enhet där vissa delar av uppdraget genomförs av underleverantörer på avtal.

En mottagningsverksamhet som bedrivs lokalmässigt utanför vårdenhetens lokaler och som erbjuder ett begränsat utbud av vårdtjänster, exempelvis läkarmottagning och/eller distriktssköterskemottagning, benämns filialmottagning. Skälet till en etablering av en filialmottagning bör vara att förbättra vårdutbudet i områden där avståndet är långt till närmaste vårdenhet. Ett annat skäl kan vara att vårdgivaren vill förbättra vården och att en utbyggnad och utveckling av vården inte kan ske i befintliga lokaler. Kraven i ”Uppdragsbeskrivning och regelbok för Hälsoval Blekinge” omfattar den samlade vårdenheten. Filialmottagningen tilldelas inget närområde och får därför heller inget närområdesansvar. Vårdgivare som önskar öppna en filialmottagning skall skriftligen till landstinget ansöka om detta. Ansökan handläggs av hälsovalsavdelningen och beslut om filialmottagningen fattas sedan av landstinget. Även en eventuell avveckling av filialmottagning skall beslutas av landstinget.

Om en vårdcentral ombildas till filialmottagning överförs de listade till den vårdcentral som bedriver filialmottagningen såvida den listade inte aktivt väljer att byta till annan vårdcentral.

Vid omvandling till filial ska de listade individerna skriftligen informeras om att enheten har ombildats till filialmottagning och att personen blir listade på den vårdcentral, som ansvarar för filialmottagningen såvida en inte aktivt väljer att listat sig vid annan vårdcentral. Personer som flyttar till Blekinge listas med utgångspunkt från folkbokföringsadress till geografiskt närmsta vårdcentral. Om den inflyttade redan är aktivt listade på en vårdcentral behåller den sin listning, det är enbart personer som är passivt listade som berörs av den geografiska listningen. Merparten av listade är aktivt listade.

Bräkne-Hoby läkarmottagning, filialmottagning till Kallinge vårdcentral 2016.

I maj 2016 tog nämnden för primärvård och folktandsvård beslut om att ombilda Bräkne-Hoby vårdcentral till filialmottagning tillhörande Kallinge vårdcentral. Anledningen till förändringen var svårigheter att bemanna och trots omfördelning av resurser bedömdes situationen ohållbar. Konsekvenser blev svårigheter att upprätthålla medicinsk kompetens och tillgänglighet, vilket medförde att Bräkne-Hoby vårdcentral inte kunde uppfylla kraven i enlighet med *Regelbok och uppdragsbeskrivning för Hälsoval* för en ackrediterad vårdenhet.

Ombildningen till filialmottagning innebär bland annat att öppettider och bemanning kan lösas på ett flexibelt sätt. Inledningsvis upplevdes en viss oro från befolkningen i Bräkne-Hoby och informationsinsatser genomfördes för att svara på de frågor som fanns.

Omvärldsbevakning

En sökning på Google ”vårdcentral till filial” 2017-05-19 visar att flera landsting diskuterar möjligheten att skapa filialmottagningar. Den främsta orsaken uppges vara svårigheter att bemanna med specialläkare i allmänmedicin.

Konsekvenser

Den offentliga primärvården i Landstinget Blekinge bedriver idag tolv vårdcentraler. Hälften av dessa finns i Karlskrona kommun, sammanlagt sex vårdcentraler. I Ronneby respektive Karlshamns kommun har den offentliga primärvården två vårdcentraler samt en filialmottagning. I Sölvesborg och Olofströms kommuner finns en vårdcentral per kommun i offentlig primärvård. Ett beslut att enbart ha en offentligt driven vårdcentral i var och en av Blekinges fem kommuner skulle kunna innebära att det i tre av Blekinges kommuner etableras ytterligare sju filialmottagningar. En filialmottagning innebär att listning sker på den vårdenhet som bedriver filialmottagning. Enbart en offentligt driven vårdcentral per kommun innebär en risk att mista listade genom att nya invånare listas med utgångspunkt från folkbokföringsadress till geografiskt närmsta vårdcentral vilket även kan leda till nyetablering av vårdcentraler. En positiv konsekvens av etablering av filialmottagning är möjligheten till flexibla öppettider och minskat beroende av hyrläkare.

I en konkurrensutsatt verksamhet styr marknaden, genom *Lagen om valfrihet* regleras invånarnas möjlighet att fritt välja vårdgivare. God tillgänglighet kan vara en anledning när invånare väljer vårdgivare, att minska öppettider och vårdutbud kan innebära ett minskat antal listade på sikt. Etablering av filialmottagningar skulle kunna medföra svårigheter att rekrytera personal, det skulle även kunna innebära att antalet utbildningsplatser minskar på grund av avsaknad av handledare.

Ekonomiska konsekvenser

Vårdcentralernas besök och kontakter skiftar under året med en tydlig nedgång under sommaren. Besparingar kan möjliggöras genom att en filialmottagning kan reducera verksamhet alternativt stänga och hänvisa till annan vårdenhet till exempel under sommaren, vilket innebär att kostnaderna kan minska och samtidigt ge en mer stabil bemanning under året. Från april 2017 finns möjligheten för en vårdcentral att minska öppettiden från 45 till 40 timmar per vecka, om hänvisning till annan vårdcentral kan göras.

Generellt kan en beräkning troligen göras med att ta bort vikariekostnaden under sommarmånaderna. Primärvården använder inte semestervikarier i någon större omfattning i dagsläget och beräkningen nedan bygger på schablonen att varje filial kan spara in en (hyr)läkare och en sjuksköterska per filial. Däremot bedöms ingen besparing på material och tjänster, då patienten besöker annan vårdcentral istället.

Kommun	Antal filialer	Besparing, tkr
Karlskrona	5	2 250
Ronneby	2	900
Karlshamn	2	900
Olofström	-	-
Sölvesborg	-	-
	9	4 050
Avgår:		
Filial redan idag	2	-900
Ny besparing		3 150

Bedömning

Mot bakgrund av ovanstående beskrivning av möjliga konsekvenser som följd av att vårdcentraler inom offentlig primärvård ombildas till filialmottagningar är bedömningen att det inte motiverar till ett sådant beslut. Bedömningen grundar sig främst på följande risker och konsekvenser:

- begränsat vårdutbud och tillgänglighet
- förlust av listade patienter
- nyetablering av vårdcentraler i annan regi
- minskad tillgänglighet av handledare och utbildningsplatser
- mindre utvecklingsmöjligheter för primärvården som verksamhet, beakta *Rapport hälsovalsberedningen, Landstinget Blekinge 2017*.
- osäkra ekonomiska konsekvenser

För primärvårdsförvaltningen
Karlskrona 2017-06-05

RosMarie Nilsson
Förvaltningschef